

Al llarg del segle XIX i inicis del XX les dones catalanes van prendre un protagonisme important al moviment obrer. Gràcies a la seva fermesa, en temps de la Segona República (1931-1936) van arribar a conquerir majors drets i presència pública, i durant la Guerra Civil l'anarcosindicalista catalana Federica Montseny fou ministra.

D'entre les que van fer possible aquell procés, ens centrarem en la primera sindicalista catalana.

ISABEL VILÀ, LA PRIMERA SINDICALISTA CATALANA

Isabel Vilà i Pujol (1843-1896), sindicalista i mestra.

Calonge, Baix Empordà, 3 d'agost de 1843 – Sabadell, Vallès Occidental, 1896. A mitjan anys cinquanta es traslladà a Llagostera amb la seva família, on treballà tenint cura dels malalts i es relacionà amb els cercles republicans. Donà suport a la revolució de 1868 com a infermera dels revoltats a la Bisbal. Destacà també com a activista obrera, especialment com a impulsora de la campanya per reduir a cinc hores la jornada laboral als menors de 13 anys, motiu pel qual fou anomenada "Isabel cinc hores". Prengué també part activa en la campanya contra les quintes i en la reivindicació d'una biblioteca per als obrers a Llagostera. Participà en la implantació de l'Associació Internacional de

Treballadors (AIT) al Baix Empordà, i creà la Federació Local de l'AIT de Llagostera. Després del pronunciament del general Pavía (1874), s'exilià a Carcassona, on es formà com a mestra, i el 1880 tornà a Catalunya. Establerta primer a Barcelona, des del 1882 fou mestra a l'escola del Centre Republicà de Sabadell, l'escola per a nenes del qual dirigí fins que fou destituïda el 1895. Considerada la primera sindicalista catalana. *Biografia de l'Enciclopèdia Catalana.*

1. Elabora un eix cronològic que abasti els cinquanta-tres anys que va viure Isabel Vilà i on constin els diferents períodes polítics de la història d'Espanya.

2. En el següent mapa apareixen marcades amb un punt les 5 ciutats on va viure Isabel Vilà. En primer lloc, afegeix el nom de cadascuna d'elles al costat de cada punt, i després uneix-los amb fletxes, començant per la seva població natal i seguint per les poblacions per on va passar i en l'ordre en què ho va fer. Si no saps ubicar amb precisió les ciutats, pots consultar on són amb el mitjà que et resulti més còmode.

3. Busca informació sobre la revolució en la qual participà Vilà. Com la van anomenar? Quins n'eren els objectius? Va triomfar?

4. Per quin motiu es coneixia la Isabel Vilà com a "Isabel cinc hores"? Creus que s'ha avançat en les reivindicacions d'Isabel Vilà? Raona la teva resposta.

5. Quin sindicat d'àmbit internacional impulsà Isabel Vilà? Quan fou prohibit, i per què?

6. Quins fets creus que van dur Isabel Vilà a marxar a l'exili?

7. Quins motius creus que la devien portar a fer-se mestra? Per què es dedicà concretament a la docència de nenes? Si et cal, pots indagar una mica més en la vida d'aquesta sindicalista.